

Birkstraat 117 Soest

- van agrarisch naar wonen -

voortoets natuurwetgeving

colofon

7 september 2017

- veldwerk	dr. A.J.M. Schenkeveld
- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Visstraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, E: 06-28307831
Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	Hoveniersbedrijf Spijker, Soest
- contactpersoon	Dirk Lam van Hoveniersbedrijf Spijker

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Methode.....	4
3	Gebiedsbeschrijving	4
4	Flora en fauna	5
	Flora en vegetatie	5
	Vogels	6
	Zoogdieren	6
	Vissen, amfibieën en reptielen	6
	Ongewervelde dieren	6
	Conclusie	6
5	Ingreep	7
	Initiatief.....	7
	Effecten	7
6	Conclusie.....	8
7	Bijlagen.....	9

1 Inleiding

Initiatief

Hoveniersbedrijf Spijkers Soest is van plan een tweede woning te realiseren in de deel van de bestaande boerderij aan de Birkstraat 117 in Soest. De boerderij heeft al een woonbestemming van twee eenheden. Ten behoeve van de verbouwing wordt de kapschuur gesloopt. Verder wil de initiatiefnemer ook andere opstallen slopen ten behoeve van de mogelijkheid de bestaande bedrijfsruimte uit te breiden.

Ligging

Het betreffende agrarisch bouwperceel bestaat uit de oorspronkelijke boerderij, waaraan later een kapschuur is gebouwd, een grote losse stal nu bedrijfsruimte, een oude schaapskooi en berging, een mestsilo en enkele losse schuurtjes. De boerderij ligt direct aan de Birkstraat en wel op nummer 117.

figuur 1: luchtfoto plangebied

Planologisch kader

De nieuwe bestemming van het achterste deel van de bestaande boerderij past niet in het bestemmingsplan landelijk gebied 2013 van de gemeente Soest. De gemeente heeft daarom om een nieuw bestemmingsplan gevraagd. Ten behoeve hiervan wordt een nieuw plan met toelichting opgesteld. Hierin is ook aandacht voor het aspect natuur. Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan voorheen de Flora- en faunawet (F&f-wet), de Natuurbeschermingswet en overig relevant natuurbeleid. Sedert 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze vervangt de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Ook het provinciaal en gemeentelijk natuurbeleid is van belang. Zo is de bescherming van de ecologische hoofdstructuur of natuurnetwerk Nederland vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2017 en het vellen van bomen in de bebouwde kom in de APV.

Wet natuurbescherming

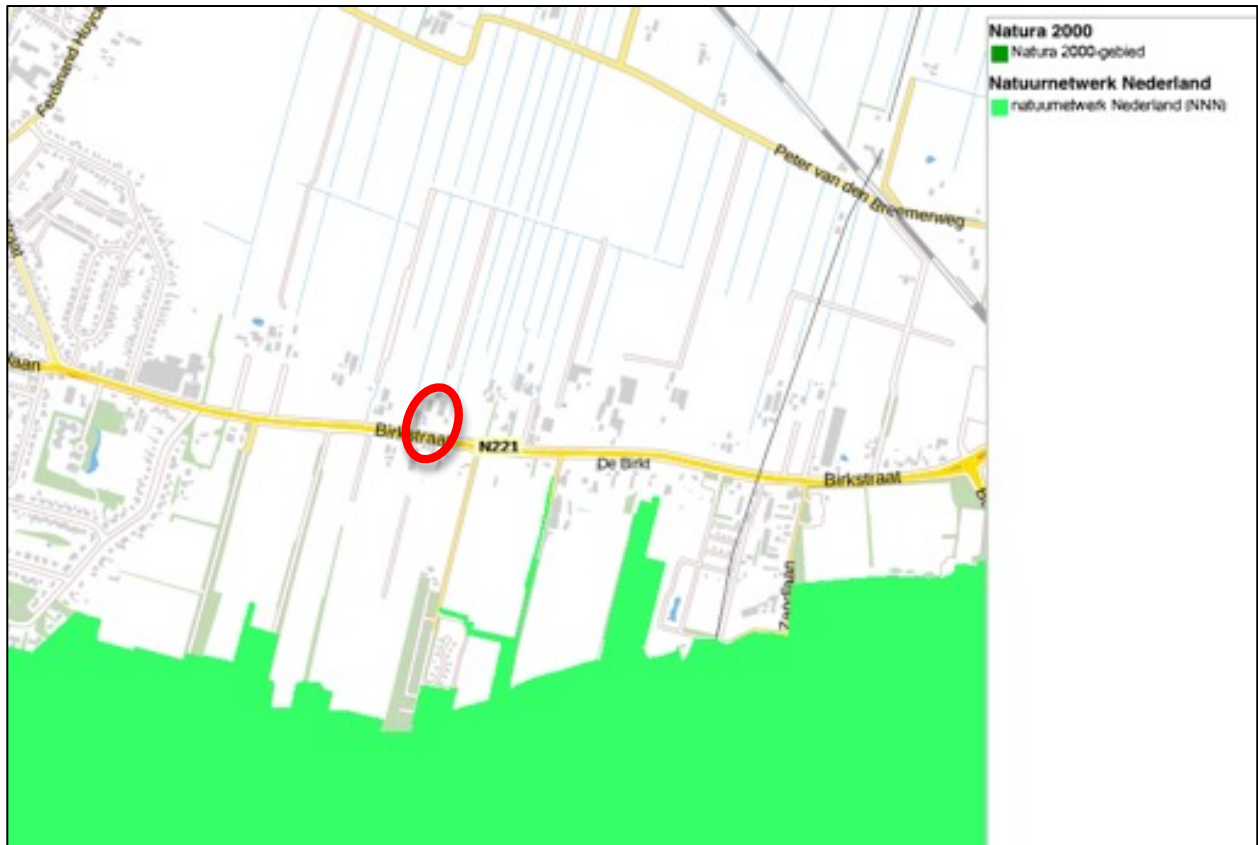
De Wet natuurbescherming regelt sedert 1 januari 2017 de bescherming van waardevolle natuur. Ze vervangt de oude Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet. In de wet zijn artikelen opgenomen ter bescherming van soorten (hoofdstuk 3), gebieden (hoofdstuk 2) en houtopstanden (hoofdstuk 4). Bij een ruimtelijke ingreep moet voor handelingen met schadelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden of waarbij verbodsbepalingen worden overtreden betreffende soorten Vogelrichtlijn, soorten Habitatrichtlijn of andere nationaal beschermde planten- en diersoorten bij de provincie een ontheffing worden aangevraagd. De onderzoeksplicht rust bij de initiatiefnemer. Het is de gewoonte om voorafgaand aan een uitgebreide beoordeling te onderzoeken of er met betrekking tot het initiatief überhaupt broed- en winter vogels, andere planten-, diersoorten en habitattypen, waarvoor de nieuwe wet is bedoeld in het geding zijn. Dit verslag is de weergave van een dergelijk verkennend onderzoek ook wel quick scan of voortoets genoemd. Een dergelijke voortoets wordt ook uitgevoerd voor projecten, die buiten de eigenlijke begrenzing van een Natura 2000-gebied liggen, maar wier effecten zich mogelijk wel doen gelden op de verderop gelegen natuurwaarden ('externe werking').

EHS of NNN

Inmiddels is de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) zo goed als afgerond. Na de herijking in 2011 en de naamsverandering in 2014 in Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt het in de bedoeling alle begrensde kavels voor 2027 te verwerven en in te richten en te beheren als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt vooralsnog op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingrepen hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en

het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

Het plangebied is geen onderdeel van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt op meer dan 10 km afstand. Het plangebied ligt ook niet in de ecologische hoofdstructuur van Nederland, Natuurnetwerk Nederland (EHS/NNN). Het dichtstbijgelegen natuurgebied zijn de Korte Duinen op 600 m naar het zuiden (zie figuur 2). Het natuurdoeltype hiervan is Droog bos met productie (N16.01) of Dennen-, eiken- en beukenbos (N15.02). Meer naar het zuiden liggen de natuurtypen Droge heide (N07.01) en Zandverstuiving (N07.02) van de eigenlijke duinen

figuur 2: ligging Natura 2000 en NNN in de omgeving van het plangebied (rood omcirkeld)

Probleemstelling

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de sloop, verbouwing en functieverandering in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming en of er diensgevolge ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. Hierbij zijn alleen de artikelen op het gebied van soortbescherming (hoofdstuk 2, artikelen 3.1-3.41) aan de orde.

Toetsing aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht (2013/2014) is ook niet aan de orde, omdat de ingreep de natuurdoelen van de EHS/NNN zoals die voor de Korte Duinen zijn geformuleerd, niet beïnvloeden.

Tenslotte zijn ook de APV of de Wet natuurbescherming ten aanzien van houtopstanden (hoofdstuk 4, artikelen 4.1-4.5) niet relevant, omdat er respectievelijk geen bomen met een omtrek van tenminste 80 cm of bomen in bosverband worden gekapt.

2 Methode

Op 11 juli 2017 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur en via internet gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

3 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt aan de Birkstraat, de 'hoge' weg tussen Amersfoort en Soest en basis van de

Middeleeuwse strookontginning Middelwijk richting Eem. De boerderijen kwamen aan de noordzijde op enige afstand daarvan¹. De huidige boerderij en melkhuisje zijn in 1924 gebouwd. Het melkhuisje fungeerde ten behoeve van de verkoop van zuivel. De schaapskooi is ouder: negentiende-eeuws. De kapschuur is na de bouw van de boerderij direct al in 1924 toegevoegd; de losse koeienstal in 1979. De mestlo dateert van 1995, terwijl het zestal losse schuurtjes in de zestiger en zeventiger jaren van de vorige eeuw zijn opgericht.

De verharding van het erf is nogal divers: asfalt, beton en klinkers. Verspreid over het erf staan enkele solitaire bomen: paardenkastanje, noot, eik, peer, pruim, appel.

losse schuurtjes achterop het erf

kapschuur en schaapskooi

4 Flora en fauna

Flora en vegetatie

Het terrein wordt intensief onderhouden. Tussen de voegen van de verharding is enige ruimte voor tredplanten en pioniersoorten zoals Canadese fijnstraal, Gekroesde melkdistel, Grote weegbree, Herderstasje, Kruipertje, Melganzevoet, Straatgras, Varkensgras, Zwarte nachtschade.

Op de erfafscheiding aan de oostzijde groeit langs de beplanting een zoomvegetatie, die behoort tot de Zevenblad-associatie (33Aa5). Naast de naamgevende soort zijn Akkerkool, Bergbastaardwederik, Dagkoekoeksbloem, Fluitenkruid, Geel nagelkruid, Gewone braam, Gewone vlier, Grote brandnetel, Haagwinde, Hondsdraf, Kleefkruid, Kweek, Klimop, Look-zonder-look, Ridderzuring, Robertskruid, Stinkende gouwe karakteristiek.

Op het golfplatendak van de schuurtjes groeien epilytische (korst)mossen als Klein duinsterretje.

zoomvegetatie met Zevenblad

epilytische vegetatie met Klein duinsterretje

Habitatrichtlijnsoorten of nationaal beschermde soorten ontbreken.

Ook mos- en vaatplantensoorten van de Rode lijst van in Nederland bedreigde soorten ontbreken in het plangebied.

¹ Blijdenstein, R., 2005: Tastbare Tijd; provincie Utrecht, Utrecht.

In de sloten van het gebied tussen Birkstraat en de Peter van Breemerweg groeien enkele karakteristieke kwelplanten zoals Dichtbladig fonteinkruid en de rode-lijstsoort (categorie kwetsbaar)² Klimopwaterranonkel.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten gehoord of gezien: Boerenzwaluw, Ekster, Heggenmus, Houtduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Merel, Spreeuw, Vink, Zwarte kraai. Deze vogels zijn een mix van gebouw-, struik- en boombewonende soorten en nestelen ten dele ook in het plangebied.

Huisumus telt slechts enkele exemplaren, die rondzwerven over het terrein en nestelen tussen de isolatieplaat en de golfplaat net onder de plastic lichtkoepel van de oorspronkelijke koeienstal.

Boerenzwaluw heeft twee nesten in de open kapschuur.

Alle vogels zijn op het nest met eieren of jongen streng beschermd. Nesten van Huismus zijn jaarrond beschermd (categorie 2). Van de andere broedvogels met jaarrond beschermde nesten, t.w. Boerenzwaluw (categorie 5), Ekster (categorie 5), Koolmees (categorie 5), Spreeuw (categorie 5), Zwarte kraai (categorie 5) zijn alleen van Boerenzwaluw nesten teruggevonden. Overigens wordt van categorie 5-soorten verondersteld, dat exemplaren weliswaar vaak terugkeren naar het oude nest, maar dat ze ook over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Er zijn geen bedreigde broedvogelsoorten waargenomen.

Zoogdieren

Er zijn in het plangebied zelf en omgeving alleen sporen gezien van of zichtwaarnemingen gedaan van Bruine rat, Huispsmuis, Konijn. Deze soorten zijn niet of nationaal beschermd, maar dan in de provincie Utrecht met een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

Er zijn van de omgeving, kilometerhok 153-453, geen waarnemingen van vleermuizen bekend³. Vleermuizen zijn streng beschermd (Habitatrichtlijn). Het plangebied zal zeker als foerageergebied door algemene soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger gebruikt worden. Deze vleermuizen zijn gebouwbewonend. Ze hebben kraamkolonies op zolders, in spouwmuren en achter boeiborden. Ze verblijven soms tijdelijk achter luiken en onder scheef liggende pannen. Alle te slopen opstallen zijn daarom afgezocht op aanwezigheid van sporen van vleermuizen, met name keutels langs de gevel en op de raamkozijnen. Ook zijn alle potentiële verblijfplaatsen voor zover toegankelijk bekeken. Er is niets gevonden dat op hun aanwezigheid duidt.

Alle te slopen opstallen missen afgesloten ruimtes. De wanden bestaan uit enkelvoudige muren (steens en halfsteens), betonplaat, planken of balken. Er is zijn geen spouwmuren. De dakbedekking is ook steeds enkelvoudig. Pannen op latten zonder dakbeschot (kapschuur), golfplaat (schuurtjes en mestilo). Nergens zijn afgesloten ruimtes in de nok.

Bijlage 1 toont de bouwkundige situatie van de diverse te slopen opstallen.

Het plangebied is geen leefgebied van andere in Utrecht beschermde soorten als Boomarter, Das, Eekhoorn.

Vissen, amfibieën en reptielen

D.d. 11 juli 2017 zijn geen amfibie- of reptielsoorten waargenomen.

De afgelopen 3 jaar zijn er in de wijdere omgeving (Kleine Melm) 2 waarnemingen van de beschermde Ringslang gedaan (zie <https://waarneming.nl/waarneming/view/88004372>).

Ongewervelde dieren

D.d. 11 juli 2017 waargenomen soorten zijn Atalanta, Bont zandoogje en Klein koolwitje.

Van het betreffende waarnemingsgebied Kleine Melm zijn veel dagvlindersoorten bekend. De meeste hiervan zijn heel algemeen. Minder algemene soorten betreffen Hooibeestje, Oranjetipje.

Minder algemene libellensoorten van Kleine Melm zijn de bedreigde (categorie gevoelig) Glassnijder, Vroege glazenmaker en Weidebeekjuffer.

Conclusie

Het plangebied herbergt geen hoge natuurwaarden.

² Brombacher, A.A. e.a., 1993: De natuur uitgelicht; provincie Utrecht, Utrecht.

³ www.waarneming.nl

Het meest opmerkelijk is de aanwezigheid van Boerenzwaluw en Huismus in zeer lage dichtheid. Het betreft hier waarschijnlijk twee restpopulaties uit de tijd dat er nog volop agrarische activiteiten plaatsvonden.

5 Ingreep

Initiatief

De ruimtelijke ingreep betreft de sloop van de kapschuur aan de boerderij, de mestilo achterop het erf, de varkensschuur aan de schaapskooi, de opslagschuur annex varkensstal naast de boerderij en de houten kippenschuurtjes achter de hooibergen, de mogelijkheid de bedrijfsruimte naar achteren uit te breiden en zo te verdubbelen, de kap van een enkele boom, het opruimen van enkele struiken, de verbouwing van de boerderij zelf en de herinrichting van de buitenruimte. Figuur 3 toont het ontwerp.

figuur 3: ontwerpshets

Effecten

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met het kappen van een enkele boom en het opruimen van de struiken (1), de sloop van de opstallen (2), het grondverzet (3), de verbouwing (4) en de herinrichting van de buitenruimte (5).

- Ad 1) Er wordt slechts 1 kleinere boom met een diameter van circa 20 cm gekapt. Het betreft een Zomereik.
In de te verwijderen bomen en struiken nestelen in het voorjaar vogels als Heggenmus, Merel, Koolmees, Vink. De beplanting moet daarom buiten het broedseizoen van deze vogels (15 maart – 15 juli) worden weggehaald. Indien het noodzakelijk is om in de broedperiode de boom te kappen/ heesters te verwijderen, wordt voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied door een deskundige gecontroleerd op de aanwezigheid van broedvogels. Bij aanwezigheid van broedende vogels worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen.
- Ad 2) Bij de sloop van de opstallen gaan geen (categorie 1-4) jaarrond beschermde nesten zoals van Huismus verloren. Huismus broedt alleen op het dak van de koeienstal. Wel verdwijnen er twee categorie 5 jaarrond beschermde nesten van Boerenzwaluw. Hiervoor geldt dus een vrijstelling. Het is wel belangrijk dat de sloop buiten het broedseizoen gebeurt. Deze loopt voor

Boerenzwaluw tot en met oktober. Eventueel kan eerder gesloopt worden als door een deskundige is vastgesteld dat de vogels reeds vertrokken zijn.

Er gaan verder geen nesten van andere vogels of verblijfplaatsen van vleermuizen of andere beschermde (zoogdier)soorten verloren. Er verdwijnen alleen verblijfplaatsen van de niet-beschermde Bruine rat en de wel-beschermde Huisspitsmuis. Hiervoor geldt in de provincie Utrecht vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

- Ad 3) Bij het grondverzet voor de herinrichting zoals het graven van een poel verdwijnen er geen groeiplaatsen van beschermde plantensoorten. Er worden mogelijk wel verblijfplaatsen van nationaal beschermde diersoorten als Bruine kikker, Egel vernietigd. Voor deze soorten geldt in de provincie Utrecht een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Vanwege de in de Wet natuurbescherming opgenomen zorgplicht wordt aanbevolen het gebied voorafgaand aan de graafactiviteiten af te zoeken op deze soorten, deze te verzamelen en in de directe omgeving, bijvoorbeeld in de perceelrandbeplanting ten noorden van het erf, terug te zetten.
- Ad 4) De bouwactiviteiten zijn vooral inpandig. Er treedt dan ook nauwelijks verstoring van de natuur in de omgeving door lawaai, bouwlampen en het verspreiden van vervuilende stoffen op. De omvang hiervan is dus zeer beperkt en reikt niet tot de beschermde natuurgebieden in de verre (> 10 km) omgeving. Deze externe werking is geen toetsingscriterium voor het dichterbij gelegen bos onderdeel van de EHS / het NNN. Deze wordt overigens ook niet beïnvloed, omdat de afstand nog altijd meer dan 0,5 km is.
- Ad 5) De heringerichte buitenruimte rond de twee woningen in de boerderij en op het bedrijfsgedeelte zal een groener karakter hebben dan de huidige. De boom en struiken, die worden weggehaald, worden vervangen door nieuwe en meer. Verder wordt er een amfibiepoel gegraven en een losse haag van inheemse struiksoorten aangeplant. De natuurkwaliteit zal groter worden. Ook de foerageermogelijkheden van vleermuizen nemen toe. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de hoeveelheid buitenverlichting niet toeneemt.

Bovengenoemde gevolgen worden hieronder alleen aan de bepalingen over soortbescherming van de Wet natuurbescherming getoetst. Omdat de dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden verder weg liggen (enkele kilometers), de ingreep klein is en het woongebruik hetzelfde blijft, wordt het initiatief niet getoetst aan de bepalingen over gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming of de Provinciale Ruimtelijke Verordening (2017).

Wet natuurbescherming

Als aan de hierboven genoemde randvoorwaarden wordt voldaan, worden er door de sloop, verbouwing en nieuwbouw niet aantoonbaar verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. Deze randvoorwaarden worden hieronder nog een keer samengevat.

6 Conclusie

De sloop, de verbouwing en de herinrichting van de kavel aan de Birkstraat 117 te Soest hebben geen ingrijpende ecologische gevolgen.

Er zullen bij de werkzaamheden geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, als aan onderstaande voorwaarde wordt voldaan:

- De beplanting (boom en heesters) buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) wordt verwijderd/verplaatst of eerst door een deskundige geïnspecteerd op aanwezigheid van nestelende vogels. Indien er vogels broedend aanwezig zijn, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen.
- De kapschuur wordt niet gedurende het broedseizoen van Boerenzwaluw (1 april – 1 november) gesloopt. Ook hier geldt dat zoveel eerder kan worden gesloopt dan het vertrek is vastgesteld door een deskundige.

Verder wordt aanbevolen:

- Voorafgaand aan het grondverzet/graverij worden alle (beschermde) dieren zoals Bruine kikker, Egel verzameld en in de omgeving uitgezet.
- Er worden inheemse boom- en struiksoorten teruggeplant.
- De poel wordt dermate diep gegraven (< 2 m +NAP) dat er altijd water in blijft staan en het talud zodanig aangelegd dat de op het zuiden geëxponeerde zijde zo flauw mogelijk is.
- Men is terughoudend met buitenverlichting. De buitenlampen worden zo laag mogelijk opgehangen en/of wordt het uitstralend licht naar boven afgeschermd.

7 Bijlagen

- bijlage 1: fotorapportage van de te slopen opstanden

Bijlage 1: in- en exterieur te slopen opstallen Birkstraat

Opstallen bij schaapskooi

Schuurtjes bij mestsiilo

Mestsilo

Kapschuur

